

BİY 486 Hayvan Sistematiğinin Esasları

Bölüm 7. Taksonların isimlendirilmesi

1

ZOOLOJİK NOMENKLATÜR

Madde 1. Zoolojik Nomenklatürün Tanımı

A. Hayvan taksonlarının ismi

Zoolojik nomenklatür doğada bilinen hayvanların taksonomik birimlerine uygulanan bilimsel isimler sistemidir. Bu hayvanlar hala yaşayabilir veya nesli tükenmiş olabilir, nesli tükenmiş hayvanların isimleri fosillere dayanır ve bu fosiller bugünkü hayvanların yerine konur. 1931 yılından önce teklif edilen isimler mevcut hayvanlara dayanır. Bu kod: familya, cins ve tür grubu isimleri ile ilgilidir. Familya isimleri çoğul, cins isimleri ise teklildir. Cins içerisinde seksiyon, divisio adı altında yeni bir gruplandırma yapmak mümkündür.

Tablo 1. Zoolojik Nomenklatürün kapsadığı taksonomik kategoriler ve aldıkları sonекler

Taksonomik Kategori	Aldığı sonек	Örnek 1	Örnek 2
Familya	-(o)idea	Noctuoidea	Tipuloidea
Üstfamilya	--idae	Noctuidae	Tipulidae
Familya	--inae	Noctuidae	Tipulidae
Altfamilya	--idi	Noctuidi	Tipulidi
Üsttribüs	--ini	Noctuidi	Tipulidi
Tribüs	--ina	Noctuidae	Tipulina
Alttribüs	---	Noctua	Tipula
Cins	---	Noctua	Tipula
Altçins	---	Noctua	Tipula
Tür	---	italica	2
Altür	---	Errans	

Tablo 2. Batanik Nomenklatürün kapsadığı taksonomik kategoriler ve aldıkları sonекler

Taksonomik Kategori	Aldığı sonек	Örnek 1	Örnek 2
Bölüm	-(o)phyta	Magnoliophyta	
Altbölüm	--(o)phytina	Magnoliophytina	
Sınıf	--atae	Magnoliatae	
Altsınıf	--idae	Magnoliidae	
Üsttakım	--anae	Magnolianae	
Takım	--ales	Magnoliales	
Alttakım	--ineae	Magnoliineae	
Familya	--aceae	Magnoliaceae	
Altfamilya	--oideae	Magnolioideae	
Tribüs	--eae	Magnolieae	
Alttribüs	--inae	Magnoliinae	
Cins	---	Magnolia	
Tür			
Altür			
Varyete			3

B. Zoolojik nomenklatüründe tutulanlar

Hipotetik kavramlar (ispat edilmemiş olanlar)

Terolojik örnekler (Anormal bozuk örnekler)

Hibritler (Melezler)

Familya üstü (takım, sınıf, filum vb) veya altür altındaki taksonomik birimler (varyete, form vb)

Geçici bilgiler, referanslar, zoolojik nomenklatürde kesin olmayan taksonomik kullanımlar. 1930'dan sonra mevcut hayvanlara yapılan araştırma ve mevcut isimlerin modifikasyonları (Mevcut isimlerin modifikasyonları taksonomik gruplara eklenen standart örnek veya sonекleri belirtmek için grup üyeleri tarafından isimlendirilen taksonlar)

C. Bağımsızlık

Zoolojik nomenklatür diğer nomenklatür sistemlerinden bağımsızdır. Bir hayvan sınıfının adı reddedilemez. Çünkü aynı isimdeki bir taksonun ismi ile benzerlik taşıyan bu hayvanlar alemine ait olmadığını gösterir. Ancak zoolojik isim hayvanlar aleminde daha önce kullanılmışsa reddedilmez.

D. Müterek gruplar

İsimler suni topluluklara uygun olarak kurularak zoological nomenklatüre kaydedilir. Müterek gruplar için özel hazırlıklar yapılır. Chnotaxa hayvanların adı atılmasında fosil örnekleri içine alır.

Madde 2. Zoolojik Nomenklatüründe isimleri Uygunlu

A. Organizmalar isimlendirildiğinde bağımsızlık hayvanlar sınıflara ayrılmaz. Uygun bir duruma getirmek için isimler zoolojikal nomenklatüre kaydedilir.

B. Zoolojikal nomenklatürdeki homonimlikten dolayı organizmaların mevcut ismi veya isimleri organizma bazında birleştirebilirler.

4

Madde 3. Zoolojik Nomenklatürün Başlangıç Tarihi

1 Ocak 1758, Zoolojikal nomenklatürün başlangıç tarihi olarak keyfi edilmiştir. Aynı yıl Linne'nin "Systema Nature" adlı eserinin 10. baskısı ve Clerk'in "Aranei Suecici" eseri yayınlanmıştır. Ama Linne'nin eserine öncelik verilmiştir ve 1 Ocak 1758 tarihi bu kodda evrensel olarak imza edilmiştir ve zoolojik sınıflandırmanın başlangıç noktası olarak bu kitabın basım tarihi kabul edilmiştir.

BÖLÜM 2. HAYVANLARIN BİLİMSEL İSİMLERİNİN ÇIKIŞI

Madde 4. Uninomial isimler

A. Uninomial isimler: Tür kategorisinin üstünde bulunan taksonların bilimsel ismi tek kelimeden oluşur ve bu kelime daima büyük harfle başlar.

B. Bir altçins ismi uninomial değilse bir binomial veya trinomial isim içerisinde ilk isim olarak kullanılmaz.

Tipula (*Acutipula*) *isparta* (doğru) *Acutipula isparta* (yanlış)

Madde 5. Tür Grubu Kategorisindeki Taksonların İsimleri

A. Binomial nomenklatürün prensibi

Bir türün bilimsel ismi iki ismin kombinasyonudur (binomial isimlendirme). Yani iki isim birlikte kullanılır. Birinci isim cins, 2. isim ise tür ismi olur. Tür ismi daima küçük harfle başlar.

B. Altür isimleri

Altür isimleri üç ismin kombinasyonu şeklindedir (trinomial isimlendirme). Birincisi cins, ikincisi tür ve bunu takip eden altür ismidir. Ayrıca altür ismi daima küçük harfle başlar.

Madde 6.

Bir altçins taksonunun bilimsel ismi cinsle tür ismi arasında parantez içine yazılmalıdır (Bir altçinsin adı bir cinsle ve ona özgü adıyla kombine yani birleştirilerek kullanılır ve bu isimlerin arasında parantez yerleştirilir. Bir türün iki kelimeden oluştuğu isim yada bir altürün üç kelimeden oluştuğu isim dikkate alınmaz).

Tipula (*Tipula*) *orientalis* *Pedicia* (*Pedicia*) *crunobica*

Tipula (*s.str*) *sensu stricto* (*s.str*) dar anlamlı

Tipula (*s.sl*) *sensu lato* (*s.sl*) geniş anlamlı

sp: tür ssp: altür p: sayfa

spp: türler spps: alttürler pp: sayfalar

Semispecies

Enyakin fakat farklı iki türün ünelim bunların aralarındaki taksonomik özellikler bakımından %100 farklı olması ve gen alı veri için kesilmesi gerekir. Altür genellikle farklı coğrafik bölgelerde bulunur. Altürler arasında %70-99 arasında taksonomik bakımdan farklı olması ve gen alı verinin devam etmesi gerekir.

Yazarların altürden yukarıya, türden de aşağıya koymak istediği kategoriler ve bunlara girecek tabiiata taksonlar vardır. Dolayısıyla bunlara semispecies adı verilir. Semispeciesler daha sonra türle meylebilirler.

B. Cins grup isminden sonra tür grup ismi parantez içine eklenebilir veya parantez içinde cins grup ismi ile tür ismi arasında, cins grup içinde türün birleştirmesi göstermek amacıyla yazılır, ayrıca tür grup ismi parantez içinde, tür ve altür ismi arasında altürün, tür içinde birleştirmesi göstermek amacıyla yazılır. Ve bu isim daima küçük harfle başlar. 6

Süperspecies ve semispecies kategorilerindeki taxonların yazılımı

Ornithoptera | *Priamus* | bazılarına göre bunlar türdür. Örne in *Ornithoptera lydius*
lydius
Croceus

Bazı yazarlara göre bunlar hepsi bir gruptur ve süperspecies adı altında toplanırlar. En eskisi seçilir.
Buradaki yazılım öyledir.

Ornithoptera (priamus) priamus
Ornithoptera (priamus) lydius (altincinsten farklı olarak küçük ve kalın olacak)
Ornithoptera (priamus) croceus

Semispecies:

Melicta athalia bunun alttürleri iki grupta toplanır.
athalia | *athalia* | *nevadensis* | *nevadensis*
norvegica | *celadussa*

yazılımları ise;

Melicta athalia (athalia) athalia *Melicta athalia (nevadensis) nevadensis*
Melicta athalia (athalia) norvegica *Melicta athalia (nevadensis) celadussa*

BÖLÜM 3 YAYINLARIN KR TERLER

Madde 7.

Uygulama çalı ması içerisinde sadece yeni bir bilimsel isim olması halinde de il, aynı zamanda nomenklatür ile ilgili veya nomenklatürü etkileyecek bir bilgiyi içeren yayınları kapsar.

7

Madde 8.

Yayınlanan çalı ma kalıcı bilgiler sa lamalı, sürekli bir bilimsel kayıt olarak elde edilmelidir. Yayın, yasadık bir metod ile ço altılmamalı ve da ıtılmamalıdır. İlk defa basıldı ında paralı veya parasız elde edilebilmeli, serbest da ıtımı ve satı ı uygun olmalı, elde edilebilmelidir.

Yayının bir baskısı içerisinde çok sayıda birbirinin aynı kapsamlarının olması, benzeri kopyaların da ıtılması için mürekkep ile yazılmalıdır. Çalı manın içeri ında red edilebilir bilimsel kayıtlar yer almamalıdır.

1986 (01.01.1986)'dan önce yapılmı çalı malarda ilk defa yayınlandı ında matbaa mürekkebi ile dizgi, harf yada ofset baskı metotlarıyla basılmı olma artı vardır.

1985 (31.12.1985)'den sonra arzu edilmekle beraber fotokopi ile ço altmanın kabul edilebilece i belirtilmi tir.

Madde 9. Yayın Olarak Kabul Edilmeyenler (Basım Olu turmayan Unsurlar)

1930 den sonra ço altılan el yazıları (bazı makineler tarafından)

1985 den sonra basılmı mikrofilmler, mikrokartlar

Fotokopiler

Mikrofilmler (mikrofilmlerin veya mikrokartların da ıtımı veya benzer eklede ço altılması)

Delil ka ıtılarının da ıtılması

Bilgisayar çıktıları

Akustik kayıtlar

Ö rencilere da ıtılan ders notları ve ders kitapları

Örneklerle konulan etiketler

Bir toplantıda bahsedilenler

Kütüphanedeki dökümanlar (tez vb) uygun sayılmaz

8

BÖLÜM 4 UYGUNLUK KR TERLER

Madde 10.

A. Hazırklar tatmin edici olmalı

Bir isim yada nomenklatür ile ilgili i lemin uygun olması. Yazar ve tarihe sahip olması; yazarlık için 12-20'ye, tarih için 21-50'ye kadarki maddelerde belirtilen arıtların yerine getirilmesi zorunludur (bir isim elde edilmeye ba landı ında makaledeki ko ullar yerine getirildi ında yazarlık ve tarih dikkate alınır. Ayrıca madde 12,13,14,15'teki arıtlar yerine getirilmelidir.)

B. Kesintili yayınlar

E er kesintili bir yayın içerisinde verilen yeni bir bilimsel isim zoolojik kod a çıısından ne zaman uygun olabilecek nitelikleri kazanmı sa o tarihte yazarı ve yayının tarihi geçerlilik kazanır (Ara verilen yayına e er elde edilen verinin basımı yeni bir sınıfın ortaya çıkmasıyla ara verilebilir ve daha sonra devam edilebilir, ilgili arıtlar oldu unda isim tekrar elde edilebilir yani kullanılabilir.)

C. nfrasubspesifik isimlerin yükseltilmesi

Bir infrasubspesifik ismin yükseltilmesi bir intrasubspesifik ismin bir yerde alttür olarak kullanılırsa madde 10'daki di er arıtları yerine getiriyorsa nomenklatür için uygun isim sayılır.

D. Mü terek gruplar için teklif edilen isimler ve ichnotaxa

Bir isim mü terek grup için teklif edildi ında cins grubu ismi olarak ele alınır. Bir isim ichnotaxun için teklif edildi ında familya grubu ismi olarak ele alınır veya cins grubu ismi veya tür grubu ismi bu yola göre bulunur.

E. Cinslerin bölünmesi ile ilgili isimler

Bir cins yada altcins seksiyon yada divisio gibi terimler kullanılarak aynı yeni bir cins kurulu unda oldu u gibi isimlendirilir ise cinslerle aynı statüye sahip olur. Ancak bir tür toplulu u süperspecies gibi bir terim altında sınıflandırılırsa bir altcins ismi sayılmaz. Cins yada altcins mutlaka tip tür seçilmelidir (cinsin birden fazla türü varsa tip tür mutlaka seçilmeli). Cinsin yalnız bir türü varsa o onun tip türüdür (monotipik bir cins)